

WYROK TRYBUNAŁU (pięta izba)

z dnia 26 czerwca 2003 r. (*)

Uzupełniająco pracownicze ubezpieczenie emerytalne o charakterze kapitałowym – Wykupienie w zakładzie z siedzibą w innym państwie członkowskim – Różnica w traktowaniu pod względem podatkowym – Zgodność z art. 49 WE

W sprawie C-422/01

mającej za przedmiot skierowany do Trybunału, na podstawie art. 234 WE, przez Regeringsrätten (Szwecja) wniosek o wydanie, w ramach zawisłego przed tym sądem sporu między

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ),

Olof Ramstedtem

a

Riksskatteverket,

orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni traktatu WE, a w szczególności art. 49 WE,

TRYBUNAŁ (pięta izba),

w składzie: M. Wathelet (sprawozdawca), prezes izby, C.W.A. Timmermans, A. La Pergola, P. Jann i A. Rosas, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Léger,

sekretarz: R. Grass,

rozważywszy uwagi na piśmie przedstawione:

- w imieniu Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) oraz O. Ramstedta przez J.M. Bexheda, chefsjurist,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Krusego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu duńskiego przez J. Moldego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. Fienga, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez C. Tufvesson oraz R. Lyala, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Urzędu Nadzoru EFTA przez E. Wright oraz P.A. Bjørgana, działających w charakterze pełnomocników,

uwzględniając sprawozdanie na rozprawie,

po wysłuchaniu uwag Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) oraz O. Ramstedta reprezentowanych przez J.M. Bexheda, Riksskatteverket reprezentowanego przez G. Bäckę, działającego w charakterze pełnomocnika, rzędu szwedzkiego reprezentowanego przez A. Krusego oraz K. Wistrand, działających w charakterze pełnomocników, Komisji reprezentowanej przez C. Tufvesson oraz R. Lyalę, oraz Urzędu Nadzoru EFTA reprezentowanego przez E. Wright oraz P.A. Bjørgana, na rozprawie w dniu 30 stycznia 2003 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2003 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Postanowieniem z dnia 23 października 2001 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 października 2001 r., Regeringsrätten (Najwyższy Sąd Administracyjny), działając na mocy art. 234 WE, zwrócił się z pytaniem prejudycjalnym w przedmiocie wykadni traktatu WE, a w szczególności art. 49 WE.

2 Pytanie to powstało w ramach sporu pomiędzy Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) (zwaną dalej „Skandi”) i O. Ramstedtem, z jednej strony, a Riksskatteverket (urzędem skarbowym), z drugiej strony, w przedmiocie opodatkowania uzupełniającego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego wykupionego przez Skandi na rzecz O. Ramstedta w spółkach z siedzibą w innych państwach członkowskich.

Krajowe ramy prawne

Obowiązujące przepisy

3 Opodatkowanie ubezpieczeń uregulowane jest między innymi w kommunalskattelagen (1928:370) (ustawie o podatkach gminnych), a od roku podatkowego 2002 (dochody za 2001 r.) – w inkomstskattelagen (1999:1229) (ustawie o podatku dochodowym, zwanej dalej „IL”), która zawiera przepisy odpowiadające przepisom kommunalskattelagen w tej dziedzinie.

4 Jeżeli chodzi o uzupełniające pracownicze ubezpieczenia emerytalne, w przypadku których nabycia i opłacania składek dokonuje pracodawca na rzecz jednego ze swych pracowników, ustawodawstwo rozróżnia pomiędzy ubezpieczeniami emerytalnymi i ubezpieczeniami kapitałowymi.

5 Aby dane ubezpieczenie mogło być uznane za ubezpieczenie emerytalne, musi być ono między innymi wykupione, co do zasady, u ubezpieczyciela z siedzibą w Szwecji.

6 Artykuł 5 w rozdziale 58 IL wyjaśnia jednak, że ubezpieczenie, które nie zostało wykupione w przedsiębiorstwie wykonującym działalność w Szwecji, stanowi jednakże ubezpieczenie emerytalne, jeżeli:

a) dotyczy ono zasadniczo wypłaty emerytury, renty lub wypłaty na wypadek śmierci i jeżeli podatnik w czasie zawarcia umowy zamieszkuje za granicą, w kraju, którego system podatkowy przyznaje prawo do odliczenia składek, obniżenie podatku lub inną równoważną ulgę podatkową, lub

b) pracodawca płaci składek ubezpieczeniowe, podczas gdy ubezpieczony zamieszkuje lub

pracowa? za granic?, a p?atno?ci te nie by?y uznawane za doch?d ubezpieczonego dla cel?w opodatkowania w zainteresowanym pa?stwie, lub

c) bior?c po uwag? szczeg?lne okoliczno?ci sprawy, organy podatkowe zgodzi?y si? na traktowanie takiego ubezpieczenia jako ubezpieczenia emerytalnego.

7 Artyku? 2 ust. 2 w rozdziale 58 IL stanowi, ?e ubezpieczenia, kt?re nie spe?niaj? powy?szych przes?anek, uwa?ane s? za ubezpieczenia kapita?owe.

8 Na gruncie opodatkowania bezpo?redniego oba te typy ubezpiecze? podlegaj? r?nym regulacjom w zakresie odlicze?.

9 Sk?adki zap?acone przez pracodawc? tytu?em uzupe?niaj?cego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego, kt?re mo?e by? zgodnie z prawem uznane za ubezpieczenie emerytalne, podlegaj? bezpo?redniemu odliczeniu od wykazanego przez niego dochodu do opodatkowania. Wyp?acana nast?pnie emerytura podlega w pe?ni opodatkowaniu podatkiem dochodowym p?aconym przez emerytowanego pracownika, b?d?cego beneficjentem ubezpieczenia.

10 Natomiast sk?adki zap?acone przez pracodawc? w przypadku uzupe?niaj?cego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego, kt?re uznawane jest na gruncie ustawodawstwa szwedzkiego za ubezpieczenie kapita?owe, nie podlegaj? odliczeniu od wykazanego przez niego dochodu do opodatkowania. Z postanowienia odsy?aj?cego wynika, ?e pracodawcy przys?uguje jednak prawo do odliczenia kwot, kt?re na mocy umowy zobowi?za? si? wyp?aca? pracownikowi. W konsekwencji odliczenie to mo?e by? dokonane tylko stopniowo w miar? wyp?acania emerytury. Dla pracownika kwoty otrzymane w ramach tego ubezpieczenia stanowi? podlegaj?cy opodatkowaniu doch?d z tytu?u zatrudnienia.

Post?powanie przed s?dem krajowym i pytanie prejudycjalne

11 O. Ramstedt, obywatel Szwecji mieszkaj?cy w Szwecji, jest pracownikiem szwedzkiego przedsi?biorstwa Skandia. O. Ramstedt i Skandia uzgodnili, ?e cz??? emerytury O. Ramstedta zostanie zapewniona dzi?ki wykupieniu przez Skandi? uzupe?niaj?cego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego w du?skim zak?adzie ubezpiecze? na ?ycie Skandia Link Livforsikring A/S, w niemieckim zak?adzie ubezpiecze? na ?ycie Skandia Lebensversicherung AG lub w brytyjskim zak?adzie ubezpiecze? na ?ycie Skandia Life Assurance Ltd (zwanych dalej „zagranicznymi zak?adami ubezpiecze?”).

12 O. Ramstedt i Skandia zwr?cili si? do Skatter?ttsn?mnden (komisji administracyjnej prawa podatkowego) o wydanie decyzji w sprawie interpretacji, dotycz?cej kwestii: 1) czy Skandia ma prawo do odliczenia od podatku dochodowego sk?adek na ubezpieczenie wykupione w jednym z zagranicznych zak?ad?w ubezpiecze?, a je?li tak, to kiedy, 2) czy na odpowied? na to pytanie mo?e mie? wp?yw okoliczno??, ?e zak?ady te zobowi?za?y si? wobec szwedzkich organ?w podatkowych do przekazywania informacji o kwotach wyp?acanych O. Ramstedtowi tytu?em umowy ubezpieczenia, oraz 3) czy O. Ramstedt winien deklarowa? wyp?acane mu ?wiadczenia jako doch?d z dzia?alno?ci zawodowej, a je?li tak, to kiedy.

13 W swej decyzji w sprawie interpretacji z dnia 1 lutego 2000 r. Skatter?ttsn?mnden stwierdzi?a, ?e Skandii nie mo?e przys?ugiwa? prawo do odliczenia zap?aconych sk?adek, lecz jedynie prawo do odliczenia emerytury, kt?re powstanie wraz z jej wyp?at?. Ponadto wskaza?a, ?e O. Ramstedt zobowi?zany jest do zap?aty podatku od kwot wyp?acanych mu w wykonaniu umowy.

14 W decyzji tej Skatterättsnämnden wskazała, że szwedzka regulacja nie zawiera przepisów o charakterze dyskryminacyjnym, uznawanych za niezgodne z prawem wspólnotowym. W tym zakresie, na poparcie stanowiska, że prawo wspólnotowe nie zakazuje państwu członkowskiemu wprowadzania dwóch systemów podatkowych dla ubezpieczeń na życie, powołała się ona na wyrok z dnia 28 stycznia 1992 r. w sprawie C-204/90 Bachmann, Rec. str. I-249.

15 O. Ramstedt i Skandia zaskarżyli powyższą decyzję do Regeringsrätten.

16 W postanowieniu odsyłającym Regeringsrätten stwierdza, że na mocy spornej decyzji przysługujące Skandii prawo do odliczenia wydatków na emeryturę powstaje również prawo do odliczenia składek, gdy odliczenie to nie dotyczy wpłaconych składek, lecz kwot rzeczywiście wypłaconych tytułem emerytury.

17 Sąd ten jest zdania, że z punktu widzenia samego podatku od zysków spółek stanowisko zajęte przez Skatterättsnämnden nie pozwala na uznanie, że sporne ubezpieczenia będą zawsze mniej korzystnie traktowane w stosunku do uzupełniających pracowniczych ubezpieczeń emerytalnych traktowanych jako ubezpieczenia emerytalne.

18 W tym zakresie Regeringsrätten podaje dwie możliwości. Jeśli wypłacone należnych kwot w wykonaniu umowy ubezpieczenia oraz powstanie odpowiedniego prawa do ich odliczenia nastąpi dopiero w długim czasie po zapłaconiu składek, a suma wypłaconych kwot nie jest znacznie wyższa od kwoty zapłaconych składek, z ubezpieczeniem wykupionym za granicą mogą wiązać się konsekwencje bardziej niekorzystne z punktu widzenia podatków bezpośrednich, niż z ubezpieczeniem wykupionym w Szwecji. Natomiast jeżeli wypłacone należnych kwot w wykonaniu umowy ubezpieczenia oraz powstanie odpowiedniego prawa do ich odliczenia nastąpi niedługo po zapłacie składek, a suma wypłaconych kwot jest znacznie wyższa od sumy zapłaconych składek, to skutek będzie odwrotny.

19 Mimo tej niepewności sąd krajowy przyjął, że system opodatkowania ubezpieczeń kapitałowych jest w niektórych przypadkach zdecydowanie mniej korzystny od systemu opodatkowania ubezpieczeń emerytalnych.

20 Biorąc pod uwagę powyższe kwestie, sąd krajowy zastanawia się, czy obowiązek wykupienia ubezpieczenia u ubezpieczyciela z siedzibą w Szwecji po to, by mogło ono być objęte systemem opodatkowania ubezpieczeń emerytalnych, stanowi naruszenie swobodnego przepływu usług, osób i kapitału, a w szczególności naruszenie art. 49 WE.

21 W tych okolicznościach Regeringsrätten postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy wspólnotowe regulacje odnoszące się do swobodnego przepływu osób, usług i kapitału, a w szczególności art. 49 WE w związku z art. 12 WE, należy interpretować w ten sposób, że zakazują one wprowadzania krajowych regulacji podatkowych, w wyniku których ubezpieczenie wykupione u ubezpieczyciela z siedzibą w Anglii, Niemczech lub Danii, spełniające wszystkie przesłanki szwedzkiego uzupełniającego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego, z wyjątkiem przesłanki wykupienia u ubezpieczyciela mającego siedzibę w Szwecji, jest traktowane jako ubezpieczenie kapitałowe, co wywołuje konsekwencje w zakresie opodatkowania bezpośredniego, które w zależności od okoliczności danego przypadku mogą być mniej korzystne od konsekwencji podatkowych związanych z uzupełniającym pracowniczym ubezpieczeniem emerytalnym?”.

W przedmiocie stosowania postanowień traktatu dotyczących swobodnego świadczenia usług

22 Na wstępie należy stwierdzić, że postanowienia traktatu dotyczące swobodnego świadczenia usług znajdują zastosowanie do sytuacji takiej jak będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.

23 Artykuł 50 WE wyjaśnia bowiem, że w rozumieniu traktatu usługami są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem. Natomiast w orzecznictwie ustalono już, że w rozumieniu tego postanowienia zasadniczym cechem wynagrodzenia jest to, że stanowi ono świadczenie wzajemne o charakterze ekonomicznym z tytułu danej usługi (zob. wyrok z dnia 27 września 1988 r. w sprawie 263/86 Humbel i Edel, Rec. str. 5365, pkt 17).

24 W niniejszej sprawie skądki płacone przez Skandię stanowi z całą pewnością świadczenie wzajemne o charakterze ekonomicznym względem emerytury, która będzie wypłacana O. Ramstedtowi po zakończeniu przez niego działalności zawodowej. Nie ma drugiego znaczenia okoliczności, że O. Ramstedt sam nie płaci tych składek, ponieważ art. 50 WE nie wymaga, by za usługę płaciła osoba, która z niej korzysta (zob. podobnie wyrok z dnia 26 kwietnia 1988 r. w sprawie 352/85 Bond van Adverteerders i in, Rec. str. 2085, pkt 16). Ponadto skądki mają niewątpliwie charakter wynagrodzenia dla spółek ubezpieczeniowych, które je otrzymują (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawie C-157/99 Smits i Peerbooms, Rec. str. I-5473, pkt 58).

W przedmiocie istnienia ograniczenia swobodnego świadczenia usług

25 Na wstępie należy przypomnieć, że chociaż opodatkowanie bezpośrednie należy do kompetencji państw członkowskich, to państwa te muszą jednak zawsze wykonywać swe kompetencje z poszanowaniem prawa wspólnotowego (wyroki: z dnia 11 sierpnia 1995 r. w sprawie C-80/94 Wielockx, Rec. str. I-2493, pkt 16; z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie C-264/96 ICI, Rec. str. I-4695, pkt 19; z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie C-311/97 Royal Bank of Scotland, Rec. str. I-2651, pkt 19; z dnia 6 czerwca 2000 r. w sprawie C-35/98 Verkooijen, Rec. str. I-4071, pkt 32).

26 W kontekście jednolitego rynku, a także aby umożliwić realizację jego celów, art. 49 WE stoi na przeszkodzie stosowaniu wszelkich uregulowań krajowych, które powodują, że świadczenie usług pomiędzy państwami członkowskimi jest trudniejsze od świadczenia usług wyłącznie wewnątrz jednego państwa członkowskiego (zob. w szczególności wyrok z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-381/93 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-5145, pkt 17; ww. wyrok w sprawie Smits i Peerbooms, pkt 61).

27 W tym zakresie w postępowaniu przez Trybunałem nie było kwestionowane, że regulacje krajowe, takie jak rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym, ograniczają swobodne świadczenie usług.

28 Biorąc bowiem pod uwagę niedogodności finansowe, jakie dla pracodawcy wiążą się z odroczeniem powstania prawa do odliczenia na chwilę wypłaty emerytury pracownikowi, regulacje krajowe takie jak rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym mogą zniechęcać, po pierwsze, szwedzkich pracodawców do wykupywania uzupełniających pracowniczych ubezpieczeń emerytalnych w zakładach mających siedzibę w innym państwie członkowskim niż Królestwo Szwecji, a po drugie, te zakłady ubezpieczeń do oferowania swych usług na szwedzkim rynku (zob. podobnie wyroki: z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie C-118/96 Safir, Rec. str. I-1897, pkt 30; z dnia 3 października 2002 r. w sprawie C-136/00 Danner, Rec. str. I-8147, pkt 31).

W przedmiocie podanych uzasadnie?

29 Tytu?em uzasadnienia omawianych przepisów przywo?ano konieczno?? zapewnienia spójno?ci podatkowej krajowego systemu i skuteczno?ci kontroli podatkowych, konieczno?? zachowania podstawy wp?ywów podatkowych zainteresowanego pa?stwa cz?onkowskiego, a tak?e neutralno?? konkurencyjn?.

W przedmiocie spójno?ci podatkowej

30 Rz?dy szwedzki i du?ski podkre?laj? podobie?stwo stanów faktycznych pomi?dzy ww. spraw? Bachmann a spraw? niniejsz?. Podkre?laj? zw?aszcza, ?e w ramach rozpatrywanych obecnie przepisów krajowych istnieje bezpo?redni zwi?zek pomi?dzy odliczeniem a opodatkowaniem, o którym mowa w wyroku w tamtej sprawie.

31 W tej kwestii podnosz? one, ?e chocia? ze ?ci?le formalnego punktu widzenia odliczenie i opodatkowanie nie nast?puj? po stronie tego samego podatnika, to korzy?ci i niedogodno?ci podatkowe planu emerytalnego dotycz? w istocie wy?ycznie pracownika b?d?cego beneficjentem ubezpieczenia. Sk?adka na ubezpieczenie emerytalne p?acona przez pracodawc? stanowi w rzeczywisto?ci element wynagrodzenia pracownika. Gdyby pracodawca nie p?aci? sk?adki, wynagrodzenie netto otrzymywane przez pracownika by?oby wy?sze, co pozwala?oby jemu samemu na op?acenie sk?adki. Okoliczno??, ?e sk?adki w ramach planu emerytalnego s? p?acone przez pracodawc?, a nie przez pracownika, jest jedynie rozwi?zaniem technicznym.

32 Argumentacji tej nie mo?na przyj??.

33 W tym zakresie nale?y przypomnie? po pierwsze, ?e ww. wyrok w sprawie Bachmann oraz wyrok z dnia 28 stycznia 1992 r. w sprawie C?300/90 Komisja przeciwko Belgii, Rec. str. I?305, pkt 14, opiera?y si? na stwierdzeniu, ?e w prawie belgijskim istnia? bezpo?redni zwi?zek pomi?dzy mo?liwo?ci? odliczenia sk?adek a opodatkowaniem kwot wyp?acanych przez ubezpieczycieli. W belgijskim systemie podatkowym utrata wp?ywów wynikaj?ca z odliczenia sk?adek na ubezpieczenie by?a kompensowana przez opodatkowanie emerytur, rent lub wyp?at kapita?owych nale?nych od ubezpieczycieli. Natomiast w przypadku, gdy odliczenie takich sk?adek nie by?o dokonywane, kwoty te by?y zwolnione od podatku (zob. ww. wyrok w sprawie Danner, pkt 36).

34 Tymczasem w niniejszej sprawie brak jest tego rodzaju korelacji.

35 W szwedzkim systemie pracodawca, który wykupi? ubezpieczenie u ubezpieczyciela z siedzib? w innym pa?stwie cz?onkowskim, aby móc skorzysta? z prawa do odliczenia, musi bowiem czeka? na wyp?at? emerytury swemu pracownikowi. ?aden ?rodek o charakterze kompensacyjnym nie równowa?y pracodawcy niedogodno?ci, jakich doznaje w porównaniu z pracodawc?, który wykupi? porównywalne ubezpieczenie w spó?ce z siedzib? w Szwecji.

36 Ponadto w obu przypadkach pracownik b?d?cy beneficjentem ubezpieczenia jest opodatkowany w tym samym czasie i w ten sam sposób.

37 Po drugie twierdzenie rzędów szwedzkiego i duńskiego, zgodnie z którym skądka ubezpieczeniowa jest w istocie elementem wynagrodzenia pracownika, nie pozwala na wyjaśnienie, dlaczego można ją odliczyć od razu, w przypadku gdy pracodawca wykupił ubezpieczenie dla pracownika u ubezpieczyciela z siedzibą w kraju, a dopiero w sposób odroczony, jeżeli ubezpieczenie zostało wykupione u ubezpieczyciela z siedzibą w innym państwie członkowskim.

W przedmiocie skuteczności kontroli podatkowych

38 Zdaniem rzędu szwedzkiego i duńskiego wymóg posiadania siedziby w Szwecji uzasadniony jest koniecznością należytego przeprowadzania skutecznych kontroli podatkowych. W tym zakresie, w szczególności dla uzyskania informacji niezbędnych z punktu widzenia tych kontroli, wspólnotowe mechanizmy przewidziane w tym celu, w szczególności dyrektywa Rady 77/799/EWG z dnia 19 grudnia 1977 r. dotycząca wzajemnej pomocy władz państw członkowskich w dziedzinie podatków bezpośrednich (Dz.U. L 336, str. 15), nie są wystarczające.

39 Rząd duński twierdzi między innymi, że dopóki przepisy wspólnotowe nie będą dawały państwom członkowskim prawa wymagania od zagranicznych zakładów ubezpieczeń przekazywania informacji dotyczących dokonanych płatności, tego rodzaju kontrola nie będzie mogła być przeprowadzana w sposób skuteczny.

40 Podobnie, nie można zapewnić skutecznych kontroli podatkowych na dobrowolnej podstawie. Oczywiście organy podatkowe państw członkowskich mogą w znacznym zakresie zabezpieczyć się przed nieuprawnionymi odliczeniami płatności składek przez wprowadzenie bardzo rygorystycznych wymogów dotyczących dowodów na dokonanie płatności i na ich wysokość. System oparty na informacjach przekazywanych dobrowolnie nie rozwiązałby jednak poważniejszej kwestii opodatkowania. Podatnicy nie mieliby takiego samego interesu w dostarczaniu krajowym organom podatkowym dokładnych i wyczerpujących informacji o otrzymanych wypłatach, które podlegają opodatkowaniu, jak o dokonanych płatnościach lub płatnościach dających prawo do odliczenia.

41 Stanowiska tego nie można zaakceptować.

42 Na wstępie należy przypomnieć, że państwo członkowskie może powołać się na dyrektywę 77/799 w celu uzyskania od właściwych władz innego państwa członkowskiego wszelkich informacji mogących pozwolić mu na prawidłowe ustalenie podatków dochodowych (zob. wyrok z dnia 28 października 1999 r. w sprawie C-55/98 Vestergaard, Rec. str. I-7641, pkt 26) lub wszelkich informacji, które uzna za niezbędne w celu określenia dokładnej kwoty podatku dochodowego należnego od podatnika na podstawie ustawodawstwa, jakie stosuje (zob. ww. wyroki: w sprawie Wielockx, pkt 26; w sprawie Danner, pkt 49).

43 Państwo członkowskie jest zatem w stanie skontrolować, czy składki zostały rzeczywiście wpłacone przez jednego z jego podatników na rzecz zakładu ubezpieczeń z siedzibą w innym państwie członkowskim. Ponadto nic nie stoi na przeszkodzie, by zainteresowane organy podatkowe wymagały od samego podatnika przedstawienia dowodów, które uznają za niezbędne w celu zbadania, czy przewidziane we właściwych przepisach przesłanki dokonania odliczenia składek zostały spełnione oraz, w konsekwencji, czy należy przyznać wnioskowane odliczenie (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Bachmann, pkt 18, 20; w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 11, 13; w sprawie Danner, pkt 50).

44 Co do skuteczności kontroli opodatkowania emerytur wypłacanych rezydentom szwedzkim, to mogłyby one przeprowadzone przy zastosowaniu środków, które są mniej restrykcyjne dla

swobody świadczenia usług nieregulowania krajowe, takie jak rozważane w sprawie przed sądem krajowym (zob. ww. wyrok w sprawie Danner, pkt 51).

45 Oprócz możliwości, jakie daje dyrektywa 77/799, należy wskazać, że przed otrzymaniem przez uprawnionego emerytury w ramach systemu prowadzonego przez zagraniczny zakład ubezpieczeń, pracodawca zwykle złożony wniosek o dokonanie odliczenia zwizanych z nim skadek. Wnioski o dokonanie odliczenia oraz dowody przedkądane przy tej okazji przez pracodawcę stanowiłyby użyteczne źródło informacji o emeryturach, jakie byłyby później wypłacane uprawnionym pracownikom (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Danner, pkt 52).

W przedmiocie konieczności zachowania podstawy wpływów podatkowych

46 Zdaniem rzędu szwedzkiego wymóg posiadania siedziby w Szwecji uzasadniony jest względami niebezpieczeństwa utraty przedmiotu opodatkowania. Królestwo Szwecji nie mogłoby bowiem opodatkować wypłat emerytur, jeżeli nie byłoby wymogu posiadania przez zakład ubezpieczeń siedziby w Szwecji, a w braku takiej siedziby emerytura nie miałaby źródła w tym państwie członkowskim.

47 Rząd duński twierdzi ze swej strony, że w ww. wyroku w sprawie Safir Trybunał uznał, iż zachowanie przedmiotu opodatkowania stanowiło względ interesu publicznego, który może uzasadniać wprowadzenie nawet pośrednio dyskryminacyjnego uregulowania podatkowego.

48 Jeżeli prawo do odliczenia kwot płaconych do zagranicznych planów emerytalnych nie mogłoby być ograniczane, podatnicy mieszkający w państwach członkowskich o wysokim poziomie opodatkowania, takich jak Królestwo Szwecji czy Królestwo Danii, mogliby w sposób niedopuszczalny wykorzystywać różnice pomiędzy systemami podatkowymi państw członkowskich. Programy emerytalne byłyby wykupywane w państwach członkowskich, w których opodatkowanie wypłat emerytalnych jest najmniejsze i które dokonują pobrania podatku od tych wypłat u źródła na podstawie dwustronnej umowy podatkowej zawartej z państwem członkowskim zamieszkania uprawnionego do emerytury.

49 Długoterminowe konsekwencje byłyby konieczne obniżenia przez państwa członkowskie poziomu opodatkowania. Może to naruszyć podstawy gospodarcze państwa opiekuńczych, takich jak Królestwo Szwecji czy Królestwo Danii.

50 Argumentów tych nie można przyjąć.

51 W tym zakresie, jak to zostało podkreślone w ww. wyroku w sprawie Danner, pkt 55, Trybunał w pkt 34 ww. wyroku w sprawie Safir orzekł, że w rozpatrywanym przez niego przypadku konieczność wypełnienia luki podatkowej wynikającej z nieopodatkowania oszczędności w postaci ubezpieczeń na życie z funduszem kapitałowym wykupionych w spółkach z siedzibą w innym państwie członkowskim niż państwo zamieszkania ubezpieczonego nie mogła uzasadniać spornego przepisu krajowego, który ogranicza swobodne świadczenie usług.

52 Trybunał orzekł ponadto ogólnie, że ewentualna korzyść podatkowa wynikająca dla usługodawcy z niewielkiego poziomu opodatkowania, któremu podlega w państwie członkowskim swej siedziby, nie może uzasadniać mniej korzystnego traktowania pod względem podatkowym usługobiorców przez inne państwo członkowskie, którego są rezydentami. Tego rodzaju kompensacyjne rozwiązania podatkowe godzą w same podstawy rynku wewnętrznego (zob. wyrok z dnia 26 października 1999 r. w sprawie C-294/97 Eurowings Luftverkehrs, Rec. str. I-7447, pkt 44, 45).

53 Wreszcie Trybunał orzekł, że konieczność zapobiegania obniżeniu wpływów podatkowych nie znajduje się ani wśród względów wymienionych w art. 56 traktatu WE (obecnie, po zmianie, art. 46 WE), ani wśród nadrzędnych względów interesu ogólnego (zob. ww. wyrok w sprawie Danner, pkt 56), które mogłyby uzasadniać ograniczenie swobodnego świadczenia usług.

W przedmiocie neutralności konkurencyjnej

54 Rząd szwedzki wyjaśnia, że w Szwecji pracodawca może odliczyć wydatki związane z gwarantowaniem emerytur ponoszone przez niego przed rzeczywistą wypłatą emerytur, w trzech przypadkach: w razie utworzenia rezerwy w bilansie połączony z ubezpieczeniem wypłatą i gwarancją gminy lub państwa lub równoważną gwarancją, w razie przekazania środków fundacji emerytalnej lub w razie zapłaty składek na ubezpieczenie emerytalne.

55 Prawo do odliczenia w odniesieniu do gwarancji wykonania zobowiązań dotyczących emerytur przez utworzenie rezerwy lub przekazanie środków na rzecz fundacji emerytalnej oznacza, że odliczenia dokonywane są przez przedsiębiorstwa z siedzibą w Szwecji i że kwoty, których odliczenie zostało dopuszczalne, powracają do tych przedsiębiorstw.

56 Gdyby nie było wymogu, by w celu dopuszczenia odliczeń składek na ubezpieczenie emerytalne zakłady ubezpieczeń miały siedzibę w Szwecji, warunki konkurencji pomiędzy różnymi formami gwarancji zobowiązań emerytalnych nie byłyby już neutralne. W szczególności z punktu widzenia kontroli podatkowych szwedzkie zakłady ubezpieczeń tworzące podmioty zależne za granicą, podobnie jak zagraniczne zakłady ubezpieczeń, uzyskałyby nienależne korzyści konkurencyjne w stosunku do innych form zarządzania kapitałem emerytalnym i w stosunku do zakładów ubezpieczeń emerytalnych z siedzibą w Szwecji.

57 Argumentacja ta, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 50 swej opinii, jest trudna do zrozumienia; w każdym razie nie może zostać przyjęta.

58 Nawet jeżeli można byoby mówić o względach równości konkurencji pomiędzy różnymi krajowymi formami gwarantowania zobowiązań emerytalnych, nie można by się na nie powołać kosztem ograniczeń swobodnego świadczenia usług.

59 Ponadto w zakresie, w jakim uzasadnienie oparte na neutralności konkurencyjnej jest powiązane ze względami skuteczności kontroli podatkowych, można przeciwstawić mu te same zarzuty, które już w tej kwestii zostały podniesione (zob. pkt 42–45 niniejszego wyroku).

W przedmiocie swobodnego przepływu osób i kapitału

60 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, nie ma konieczności analizowania, czy postanowienia traktatu w dziedzinie swobody przepływu osób i kapitału stoją na przeszkodzie takim przepisom, jak omawiane w sprawie przed sądem krajowym.

W przedmiocie art. 12 WE

61 Skoro art. 12 WE może być stosowany samodzielnie tylko w tych przypadkach regulowanych prawem wspólnotowym, dla których traktat nie przewiduje szczególnych reguł dotyczących niedyskryminacji (zob. w szczególności wyrok z dnia 14 lipca 1994 r. w sprawie C-379/92 Peralta, Rec. str. I-3453, pkt 18), to biorąc pod uwagę wyżej przedstawione rozważania, nie ma konieczności analizowania zadanego pytania w kontekście tego postanowienia.

62 Na zadane pytanie należy zatem odpowiedzieć, że art. 49 WE stoi na przeszkodzie temu,

by ubezpieczenie wykupione w zak?adzie z siedzib? w innym pa?stwie cz?onkowskim, spe?niaj?ce wszystkie przes?anki uzupe?niaj?cego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego przewidziane w prawie krajowym, z wyj?tkiem przes?anki wykupienia u ubezpieczyciela maj?cego siedzib? na terytorium kraju, by?o traktowane inaczej pod wzgl?dem podatkowym, z konsekwencjami w zakresie opodatkowania bezpo?redniego, które w zale?no?ci od okoliczno?ci danego przypadku mog? by? mniej korzystne.

W przedmiocie kosztów

63 Koszty poniesione przez rz?dy szwedzki, du?ski i w?oski oraz przez Komisj? w zwi?zku z przedstawieniem uwag Trybuna?owi nie podlegaj? zwrotowi. Dla stron post?powania przed s?dem krajowym niniejsze post?powanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym s?dem, do niego zatem nale?y rozstrzygni?cie o kosztach.

Z powy?szych wzgl?dów

TRYBUNA? (pi?ta izba),

stanowi?c w przedmiocie pytania przed?o?onego mu przez Regeringsrätten postanowieniem z dnia 23 pa?dziernika 2001 r., orzeka, co nast?puje:

Artyku? 49 WE stoi na przeszkodzie temu, by ubezpieczenie wykupione w zak?adzie z siedzib? w innym pa?stwie cz?onkowskim, spe?niaj?ce wszystkie przes?anki uzupe?niaj?cego pracowniczego ubezpieczenia emerytalnego przewidziane w prawie krajowym, z wyj?tkiem przes?anki wykupienia u ubezpieczyciela maj?cego siedzib? na terytorium kraju, by?o traktowane inaczej pod wzgl?dem podatkowym, z konsekwencjami w zakresie opodatkowania bezpo?redniego, które w zale?no?ci od okoliczno?ci danego przypadku mog? by? mniej korzystne.

Wathelet

Timmermans

La Pergola

Jann

Rosas

Wyrok og?oszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 26 czerwca 2003 r.

Sekretarz

Prezes pi?tej izby

R. Grass

M. Wathelet

* J?zyk post?powania: szwedzki.